

Københavns Universitet

Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter II

Andersen, Jesper Levring; Nielsen, Rasmus; Andersen, Peder

Publication date:
2015

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Andersen, J. L., Nielsen, R., & Andersen, P., (2015). Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter II, 3 s., sep. 08, 2014. IFRO Udredning, Nr. 2015/17

IFRO Udredning

Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter II

*Jesper Levring Andersen
Rasmus Nielsen
Peder Andersen*

IFRO Udredning 2015 / 17

Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter II

Forfattere: Jesper Levring Andersen, Rasmus Nielsen, Peder Andersen

Udarbejdet for NaturErhvervstyrelsen i henhold til aftale mellem Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om forskningsbaseret myndighedsberedskab.

IFRO Udredning 2015/17 er en opfølgning på IFRO Udredning 2013/21 "Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter".

Afleveret 8. september 2014, udgivet juni 2015

Se flere myndighedsaftalte udredninger på www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

NOTAT

Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter II

Nærværende notat er rekvireret af Naturerhvervsstyrelsen og udarbejdet under opgave 12 i aftalen om forskningsbaseret myndighedsbetjening indgået mellem Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri for 2014.

Notatets formål er at vurdere de kvantitative effekter ved at anvende midlerne fra fiskeriudviklingsprogrammet i forskellige ordninger indeholdt i programmet. Desuden vil det potentielle dødvægtstab i relation til disse ordninger blive vurderet.

Indeværende notat er en opfølgning på notat *"Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter"* leveret til Fødevarerministeriet i september 2013¹.

Vurdering af de kvantitative effekter

I notatet fra september 2013 blev det nævnt at *"med det foreliggende program og budget vil det generelt være vanskeligt at måle aggregerende samfundsøkonomiske effekter, og med de foreliggende oplysninger er det ikke muligt at give nogle kvantitative vurderinger af effekten af erhvervsstøtte på enkeltområder"*.

Dette forhold er der ikke grundlæggende ændret på. Det er dog klart, at tages der udgangspunkt i almindelig investeringsteori og Nationalregnskabsstatistikken fra Danmarks Statistik kan nogle grove skøn over de mulige kvantitative effekter ved enkelte af ordningerne i Fiskeriudviklingsprogrammet beregnes på et overordnet niveau for henholdsvis fiskeriet og fiskeindustrien.

Den anvendte fremgangsmåde er tilsvarende den måde, der blev anvendt i notatet *"Udredning vedr. kvantitative målsætninger for landdistriktsprogrammet"* leveret til Fødevarerministeriet i januar 2013². Med udgangspunkt i en række beregningsmæssige antagelser omkring kalkulationsrente (4 %), levetid (10 år), tilskudssats (30 % / 50 %) og ikke mindst en antagelse om rationel økonomisk adfærd blandt de involverede parter kan der beregnes henholdsvis et overkants- og underkantsskøn for den forventede vækst- og beskæftigelsesmæssige effekt af ordningerne i Fiskeriudviklingsprogrammet.

¹ Andersen, J. L., Nielsen, R., & Andersen, P., (2013). Vurdering af Fiskeriudviklingsprogrammets effekter, Nr. 030-0028/13-5480, 6 s., sep. 24, 2013. (IFRO Udredning; Nr. 2013/21).

² Jensen, J. D., & Jensen, H. G., (2013). Kvantitative målsætninger for landdistriktsprogrammet, Nr. 030-0026/12-0720, 13 s., (IFRO Udredning; Nr. 2013/

I nedenstående tabel er angivet den gennemsnitlige vækst og beskæftigelse, som et tilskud på en million kroner vil give anledning til ved en tilskuds andel på henholdsvis 30 og 50 %.

	Tilskud 30 %		Tilskud 50 %	
	Vækst gennemsnit (kroner)	Beskæftigelse gennemsnit (personer)	Vækst gennemsnit (kroner)	Beskæftigelse gennemsnit (personer)
Investeringer akvakultur	3.493.243	4,3	1.849.364	2,25
Investeringer på Fiskerfartøjer	3.493.243	4,3	1.849.364	2,25
Innovativ forarbejdning	3.493.243	5,6	1.849.364	2,95
Fiskerihavne og landingssteder			1.849.364	2,25

Kilde: Beregninger fra NaturErhvervstyrelsen

I beregningerne forudsættes det at modtageren selv skal betale 70 øre af hver investeret krone, når tilskudsprocenten er 30 %. Dette vil give anledning til en samlet vækst på godt 3,5 million kroner, når tilskudsrammen er på en million kroner. Tilsvarende vurderes dette at give en forøget beskæftigelse på lidt over 4 personer. Tilsvarende i forarbejdningssektoren, hvor beskæftigelseseffekten dog vurderes at blive en smule større.

Øges tilskudsprocenten til 50 %, reduceres den forventede samlede vækst- og beskæftigelseseffekt til omkring det halve, hvilket skyldes at den samlede investering næsten halveres.

Beregningerne ovenfor tager som nævnt udgangspunkt i Danmarks Statistiks Nationalregnskabsstatistik. Nationalregnskabsstatistikken indeholder ikke en detaljeret opdeling af fiskerisektoren på henholdsvis fiskeri og akvakultur. Det manglende datamæssige grundlag i Nationalregnskabsstatistikken muliggør derfor ikke en skelnen mellem henholdsvis investeringer foretaget i akvakulturerhvervet eller i det primære fiskeri, hvorfor effekterne, jf. tabellen, er de samme.

Det forventede udbytte af at støtte fiskeri- og akvakulturerhvervet er således, at der skabes en øget vækst og beskæftigelse, som ikke havde fundet sted uden Fiskeriprogrammet. Ud fra et langsigtet velfærdsøkonomisk perspektiv kan ønsket om en øget beskæftigelse i specifikke sektorer dog være i modstrid med et ønske om vækst. Dette skyldes, at en forudsætning for vækst ofte vil være en øget effektivisering og produktivitet, hvilket i lande med en forholdsvis højt specialiseret arbejdsstyrke (høj løn) ofte vil betyde et skift mod en mere kapitalintensiv produktion og en reduktion af arbejdskraftindsatsen. Dette gør sig specielt gældende i primærerhvervene som er forholdsvis arbejdskraftintensive. På den anden side er øget produktivitet med til at fastholde konkurrenceevnen til gavn for beskæftigelsen.

I fiskeriet er denne effektivisering eksemplificeret ved at der bygges større og mere effektive fartøjer der reducerer omkostningerne ved fiskeri. Resultatet af dette har været en væsentlig reduktion i antallet af fartøjer og antallet af beskæftigede.

I akvakultursektoren er tendensen den samme, hvor der bygges større anlæg for at kunne tilrettelægge produktionen mere effektivt (stordriftsfordele). De nye større anlæg kan i dag producere den sammen mængde fisk som et klassisk dambrug, med anvendelse af den halve mængde arbejdskraft.

Omfang af dødvægtstab

I notatet fra september 2013, se fodnote 1 er der en gennemgang af de principielle overvejelser om erhvervsstøtte, herunder hvornår markedsfejl kan begrunde tilskudsordninger. Om dødvægtstab står følgende:

”Et særligt forhold, der altid bør være i fokus ved udformningen af støtteordninger er, i hvilket omfang støtten giver anledning til dødvægtstab, det vil sige, hvorvidt ændringerne, der umiddelbart måles som en konsekvens af en støtteordning, reelt fuldt ud eller i et vist omfang alligevel ville være blevet gennemført. I en række situationer gives tilskud til investeringer for f.eks. at opnå større energieffektivitet i lyset af stigende energipriser, men i en sådan situation ville virksomheden ofte alligevel ud fra rene privatøkonomiske overvejelser have gennemført investeringer i energibesparelser. En særlig vinkel på dødvægtstabet er, om støtten finansieres ved nationale midler eller EU tilskud. Hvis hele tilskuddet er EU tilskud, og der anlægges en national vinkel, er der ikke dødvægtstab. Hvis der er national medfinansiering, kan der ikke ses bort fra dødvægtstabet, men skal alene knyttes til den nationale del af tilskuddet. Erhvervsstøtte (subsider) bør således ud fra økonomiske effektivitetshensyn ikke anvendes på velfungerende markeder eller på velregulerede markeder. Dette skyldes, at erhvervsstøtte kan forvride virksomhedernes efterspørgsel efter produktionsfaktorer eller tilskynde virksomhederne til at bruge midler på at opnå støtten (se f.eks. Det Økonomiske Råds Sekretariat 2006). En af konsekvenserne kan være, at produktionsfaktorer fastholdes i lavproduktive sektorer”

Det kræver detaljerede regnskabsmæssige oplysninger at beregne det konkrete omfang af dødvægtstab, herunder oplysninger om graden af virksomhedernes risikovillighed. Jo mindre risikovillig en virksomhed er (jo mere risikoavers virksomhederne er), jo mindre er dødvægtstabet.

I en spørgeskemaundersøgelse gennemført i forbindelse med midtvejsevalueringen af FIUF-programmet 2000-2006³ fremgår af tabel 7.3., at en række projekter ville være gennemført uden tilskud og andre slet ikke. Blandt andet er angivet, at moderniseringer af fiskerfartøjer i 23 % af tilfældene ikke ville være blevet gennemført uden støtten og 16 % ville kun være gennemført i mindre omfang. For akvakultur er de tilsvarende tabel 10 % og 60 %.

Tilsvarende blev det udført en spørgeskemaundersøgelse i forbindelse med evalueringen af Fiskeriudviklingsprogrammet 2007-2013⁴. Også her fremgår det, at en række projekter forventeligt ville have været gennemført uden den bevilligede støtte. Vurderet over hele programmet ville 13 % af projekterne således have været gennemført uanset støtten, mens 26 % ville have været gennemført i mindre omfang eller over længere tid.

Som kommentar til tallene kan tilføjes, at disse tal på den ene side kan være større end de sande, da der er tale om en spørgeskemaundersøgelse, hvor der kan være en tilbøjelighed til at være særlig positiv over for en direkte tilskudsmulighed, men på den anden side er det ikke sandsynligt, at alle projekterne ville være gennemført uden tilskudsmuligheden.

³ Direktoratet for FødevarerErhverv. Midtvejsevaluering af FIUF-programmet 2000-2006: Endelig rapport 26-11-2003.

⁴ Teknologisk Institut (2011), Mellemliggende evaluering af Fiskeriudviklingsprogrammet 2007-2013